

Birinci ve İkinci Basamakta Çalışan Hemşirelerin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması

Kevser Sülüker¹, Nihan Türkoğlu^{2*}

¹Pasinler Devlet Hastanesi, Erzurum, Türkiye

²Halk Sağlığı Hemşireliği, Hemşirelik Fakültesi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye

ÖZET:

Amaç: Bu araştırma, birinci ve ikinci basamakta çalışan hemşirelerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını karşılaştırmak amacı ile yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırma tanımlayıcı türde olup evrenini üniversite hastanesi ve merkezdeki 27 aile sağlığı merkezinde çalışan hemşireler oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeyip çalışmaya katılmayı kabul eden ikinci basamak sağlık kurumu çalışanı 210, birinci basamak sağlık kurumu çalışanı 90 hemşire ile çalışılmıştır. Araştırmanın verileri kişisel bilgi formu ve "Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmada, Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği toplam puan ortalamasının, birinci basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerde 82,13±8,69, ikinci basamakta ise 82,47±9,91 olduğu saptanmış olup puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Birinci basamak sağlık kurumu çalışanı olan hemşirelerde yaş, gelir durumu, medeni durum, aile tipi, ailede yaşlıların yaşadığı yer yönünden Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği toplam puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı bulunmasına karşın ikinci basamak sağlık kurumu çalışan hemşirelerinde medeni durum ve gelir durumu anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$).

Sonuç: Her iki basamak çalışanlarının yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının olumlu olduğu saptanmıştır. Hemşirelik eğitiminde ve hizmet içi eğitimlerde yaşlılığa ilişkin konulara daha sık yer verilip yaşlı ayrımcılığına yönelik farklı hemşire gruplarıyla araştırmalar yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Tutum, Yaşlılık

Comparison of Attitudes of Nurses Working in Primary and Secondary Care towards Ageism

ABSTRACT:

Purpose: This study was conducted to compare the attitudes of nurses, working in primary and secondary care towards ageism.

Material and Methods: The study population of this descriptive type research consists of the nurses working in 27 family health centers in the Erzurum and Research Hospital in the province of Erzurum, Turkey. Without sample selection, 210 nurses working in secondary health care and 90 nurses working in primary health care, who agreed to participate in the research, were included in the study. The study data were collected using a Personal Information Form and the Ageism Attitude Scale.

Results: In the study, the mean Ageism Attitude Scale total score was 82.13±8.69 in nurses working in primary health care institutions, and 82.47±9.91 in nurses working in secondary health care institutions, the score averages were found to be close to each other, and the difference between them was not statistically significant ($p>0.05$). In the nurses working in primary health care institutions, the mean Ageism Attitude Scale total score was statistically significant in terms of age, income status, marital status, family type and the place of residence of elderly people in the family; however, only the marital status and income status were significant in the nurses working in secondary health care institutions ($p<0.05$).

Conclusion: The attitudes of the health care workers, both in primary and secondary health care institutions, were found to be positive towards ageism. Topics on aging should be addressed more frequently in nursing education and in-service training, and further research should be conducted on ageism with different groups of nurses.

Keywords: Attitude, Nurse, Old age

*Corresponding author: Nihan Türkoğlu, email: nihan-25-kilic@hotmail.com

GİRİŞ

Dünya genelinde 2000 yılında 600 milyon olan yaşlı nüfus sayısının 2050 yılında iki milyara ulaşacağı öngörülmektedir. 2013 yılında %12 olan yaşlı nüfus oranı, 2025 yılında %15'e ve 2100 yılında %30'a çıkacaktır (United Nations, 2013). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2018 verilerine göre ülkemizde yaşlı nüfus (65 ve daha yukarı yaş), 2014 yılında 6 milyon 192 bin 962 kişi iken, bu sayı %16 artarak 2018 yılında 7 milyon 186 bin 204 kişi olmuştur. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı ise 2014 yılında %8 iken, 2018 yılında %8,8'e yükselmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2018). Yaşlı nüfusun ve buna bağlı olarak fonksiyonel bağımlılığın artması; küresel halk sağlığı, sosyal bakım sistemleri ve hemşirelik bakımı için talebin artmasına neden olmakta ve bu durum çağdaş toplumların en zorlu sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaşlı nüfusun artışı ve artışa eşlik eden sosyo-demografik değişimler, bakım sorunlarının yaşanmasına ve geleneksel aile bakımının yanı sıra kurum bakımının da yaşlı birey ve aileleri tarafından tercih edilmesine neden olmaktadır (Ünalın vd., 2012; Türkiye'de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı, 2007).

Birey objeye ilişkin bir tutum oluşturduktan sonra ona yansız bakamaz, bir objeye ilişkin olumlu ya da olumsuz tutum oluşması ancak o objenin başka objelerle karşılaştırılması sonucu oluşturulur ve tutumlara doğuştan sahip olunmaz. Yaşlılara karşı olumsuz tutum küçük görmeyi ve dışlamayı içermektedirken olumlu tutum bütün yaşlıların zeki, iyi huylu ve saygıyı hak ettiğini varsayar. Bu iki fikir de yaşlı insanların çeşitliliğini ve farklılıklarını görmezden gelmektedir. Çünkü yaşlı insanların değer ve deneyimleri farklı olabilmektedir (Kılınçer ve Afacan, 2019).

Yaşlı ayrımcılığı kuşak farkını ima eden öznel bir deneyimi tanımlamaktadır. Orta yaşlıların yaşlılara yönelik önyargıları olduğu gibi gençlerin de diğerlerine yönelik önyargılarını ifade eder. Yaşlı ayrımcılığı; genç ve orta yaşlı kişilerin yaşlılığın getirdiği hastalık, engellilik, güçsüzlük, işe yaramazlık ve ölüm korkusuna karşı olumsuz tepkilerini yansıtmaktadır. Palmore, hastalık, seksüel arzuların azalması, çirkinlik, zihinsel işlevlerde gerileme, ruhsal hastalıklar, yetersizlik ve işe yaramama, sosyal izolasyon, yoksulluk ve depresyon gibi yaşlılara karşı

negatif tutumları yansıtan önyargılar olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte Palmore, yaşlı ayrımcılığı konusunda olumlu ve olumsuz tutumları bir arada ele almaktadır (Palmore ve Erdman, 1999). Yaşlı ayrımcılığı yaşlılara yönelik bir tutum biçimidir ve literatürde bu iki kavram birlikte ele alınmaktadır. Yaşlılara karşı tutum olumlu, olumsuz veya nötr olarak ele alınmaktadır. Yaşlı ayrımcılığı için kullanılan ölçeklerde ise olumlu ayrımcılık, olumsuz ayrımcılık, yaşlının yaşamını sınırlama, önyargı, kaçınma ve ayrımcılık gibi farklı boyutlarda ele alınmaktadır (Vefikuluçay ve Terzioğlu, 2011; Kutlu vd.,2012). Literatürde yaş, cinsiyet, medeni durum, aile özellikleri, eğitim durumu, gelir durumu, yaşanan yer gibi sosyodemografik özellikler ile yaşlılara bakım vermektan memnun olma durumu, yaşlı bakımı verirken yaşanan zorluklar gibi çalışma özelliklerinin yaşlılara karşı tutum ve yaşlı ayrımcılığı tutumunu etkilediği belirtilmiştir (Zimmerman ve Williams, 2005; Hweidi ve Al-Obeisat, 2006; Lambrinou vd., 2009; Soyuer vd., 2010; Doherty vd., 2011; Ögenler vd., 2012; Zampiero vd., 2012; Yılmaz vd., 2012; Oyetunde vd., 2013; Kızılcı vd., 2013; Seferoğlu vd., 2016; Turan vd., 2016; Swift vd., 2016; Koç vd., 2018).

Hemşireler, toplumda birçok yaşlı ile temas halinde olması nedeniyle yaşlı bireylerin sağlık ihtiyaçlarını değerlendirme ve planlama yapabilme noktasında önemli bir konumda bulunup bireylerin sağlığının sürdürülmesinde ve geliştirilmesinde etkin rol oynarlar. Konuya yönelik yapılan araştırmalarda hemşirelerin toplumun ihtiyaç duyduğu ölçüde konu hakkında bilgi sahibi olması, eğitim ve danışmanlık hizmetlerinde yeterli donanıma sahip olması gerektiği belirtilmiştir (Karadağ vd., 2012; Ünalın vd., 2012; Adıbelli vd., 2013; Aşiret vd., 2015,).

Bu çalışma, yaşlı bakımında etkin rol oynayan sağlık bakım profesyonelleri olan birinci ve ikinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışan hemşirelerin, yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL METOT

Çalışmanın Türü ve Amacı

Birinci ve ikinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışan hemşirelerin, yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını karşılaştırmak amacıyla tanımlayıcı türde yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde çalışmakta olan 878 hemşire ve Erzurum ili aile sağlığı merkezlerinde görev yapan 158 hemşire oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, Eylül 2014-Ocak 2015 tarihleri arasında toplanmıştır. Örneklem seçimine gidilmeyip, verilerin toplandığı tarihlerde izinli olmayan, 08:00-17:00 saatleri arasında çalışıyor olan tüm hemşirelere ulaşılması hedeflendi. Araştırma, çalışmaya katılmayı kabul eden ikinci basamak sağlık kurumu çalışanı 210 ve birinci basamak sağlık kurumu çalışanı 90 hemşire ile tamamlandı.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, literatür ve gözlemlere dayanılarak geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" ve "Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği" (YATÖ) kullanılarak toplandı.

Kişisel Bilgi Formu

Hemşirelerin; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, aile tipi ve gelir durumuna yönelik altı soru ve yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını etkileyebilecek etmenleri belirlemeye yönelik beş soru yer almaktadır (Ünal vd., 2012; Çilingir vd., 2017; Koç vd. 2018; Naldan vd. 2018; Kissal ve Okan, 2018).

Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği

"YATÖ, yaşlının yaşamını sınırlama, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ve yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık konularını içeren üç alt boyutlu, 23 maddeden oluşan bir ölçektir. YATÖ, Vefikuluçay tarafından 2008 yılında geliştirilmiş ve geçerlilik-güvenirlilik (Cronbach Alfa Güvenirlilik Katsayısı 0.80) çalışması yapılmıştır" (Vefikuluçay, 2008). "Yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumsuz tutum ifadeleri, olumlu tutum ifadelerinin tam tersi olarak puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek maksimum puan "115" ve minimum puan ise "23"dür. Ancak ölçeğin kesim noktası bulunmamaktadır. Bu nedenle, elde edilen verilerin değerlendirilmesi, ölçekten alınabilecek en fazla puan olan 115'in ortalamasına göre yapılmaktadır." "Ölçekten alınan en yüksek değer katılımcının yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutuma sahip olduğunu, en düşük değer ise katılımcının yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumsuz tutuma sahip olduğunu

göstermektedir."

İstatistiksel Analiz

Verilerin istatistiksel analizi SPSS 20.0 istatistik paket programında yapılmıştır. Bağımsız gruplarda t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Kruskal Wallis testi ve Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Tanımlayıcı değer olarak kategorik verilerde sayı ve yüzde değerleri nicel verilerde aritmetik ortalama, standart sapma değerleri kullanılmıştır. İstatistiksel önemlilik düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Etik Yaklaşım

Araştırmaya başlamadan önce Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurulundan onay ve sonrasında araştırmanın yapılacağı kurumlardan yazılı izinler alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmada, I. basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin %80'i ve II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin %75.2'si kadındır. I. basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin %65.6'sı ve II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin %56.2'si 26-35 yaş aralığındadır. I. basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin %56.7'si ve II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin ise %58.1'i lisans ve üzeri mezuniyet durumuna sahiptir. I. basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin %65.6'sı, II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin %50.5'i evlidir. I. basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin %60'ının, II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin %69.5'inin aile tipi çekirdek ailedir. I. basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin %53.3'ünün, II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin %45.7'sinin geliri giderine eşittir (Tablo 1).

Araştırmada, I. basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin %74.4'ü ve II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin %49.5'i yaşlı bireyle aynı evde yaşamaktadır. Hemşirelerin ailelerindeki yaşlıların yaşadıkları yer sorgulandığında; I. basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin %45.6'sı birinci derecede yakınları ile yaşadığını ifade ederken, II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin %40.5'i evlerinde yalnız yaşadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 2).

Tablo 1. I. ve II. Basamak Sağlık Kurumlarında Çalışan Hemşirelerin Sosyo-demografik Özelliklerinin Dağılımı

Tanımlayıcı Özellikler	Sağlık Kurumu			
	I. Basamak (n=90)		II. Basamak (n=210)	
	S	%	S	%
Cinsiyet				
Kadın	72	80.0	158	75.2
Erkek	18	20.0	52	24.8
Yaş Grupları				
18-25 yaş	3	3.3	42	20.0
26-35 yaş	59	65.6	118	56.2
36 ve üzeri	28	31.1	50	23.8
Eğitim Durumu				
Sağlık Meslek Lisesi	19	21.1	41	19.5
Ön Lisans	20	22.2	47	22.4
Lisans ve üzeri	51	56.7	122	58.1
Gelir Durumu				
Giderim gelirimden az	33	36.7	94	44.8
Giderim gelirime eşit	48	53.3	96	45.7
Giderim gelirimden fazla	9	10.0	20	9.5
Medeni Durum				
Evli	59	65.6	106	50.5
Bekâr	31	34.4	104	49.5
Aile Tipi				
Çekirdek aile	54	60.0	146	69.5
Geniş aile	36	40.0	64	30.5

Tablo 2. I. ve II. Basamak Sağlık Kurumlarında Çalışan Hemşirelerin Yaşlı ve Yaşlılığa İlişkin Özelliklerinin Dağılımı

Özellikler	Sağlık Kurumu			
	I. Basamak (n=90)		II. Basamak (n=210)	
	S	%	S	%
Yaşlı bireyle aynı evde yaşama durumu				
Evet	67	74.4	104	49.5
Hayır	23	26.6	106	50.5
Ailedeki yaşlıların yaşadığı yer				
Birinci derecede yakınları	41	45.6	74	35.2
Kendi evlerinde yalnız	20	22.2	85	40.5
Huzur evinde	7	7.8	1	0.5
Hayatta değil	22	24.4	50	23.8
Şu anda yaşlı bireyle yaşama durumu				
Evet	17	18.9	37	17.6
Hayır	73	81.1	173	82.4
Gerontoloji hemşireliğine ilişkin eğitim alma durumu				
Evet	14	15.6	63	30.0
Hayır	76	84.4	147	70.0
Yaşlı hastaya bakım verirken güçlüklerle karşılaşma durumu				
Evet	53	58.9	165	78.6
Hayır	37	41.1	45	21.4

I. Basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin %81.1'i ve II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin ise %82.4'ü şu anda bir yaşlı bireyle yaşamamaktadır. Gerontoloji hemşireliğine ilişkin eğitim alma durumları sorgulandığında I. basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin %84.4'ü ve

II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin ise %70'i almadıklarını belirtmişlerdir. I. basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin %58.9'u ve II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin ise %78.6'sı yaşlı hastaya bakım verirken güçlüklerle karşılaştıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmada, I. ve II. basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum ölçeği puan ortalamalarının dağılımı incelendiğinde; I. basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinden aldığı puan ortalaması 82.13 ± 8.69 , II. basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinden aldığı puan ortalaması 82.47 ± 9.91

olarak bulunmuştur. Araştırmada, I. ve II. basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin ölçek puanları karşılaştırıldığında; I. ve II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin alt boyut ve toplam puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu görülmüştür ($p > 0.05$) (Tablo 3).

Tablo 3. I. ve II. Basamak Sağlık Kurumlarında Çalışan Hemşirelerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	Sağlık Kurumu	X±SS	Test ve p
Yaşlılığın Yaşamını Sınırlama	I. Basamak	34,12±2.97	t: 0.572
	II. Basamak	34.39±4.00	p=0.568
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	I. Basamak	27.93±6.11	t:0.205
	II. Basamak	27.75±7.58	p=0.838
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	I. Basamak	20.07±3.40	t:0.613
	II. Basamak	20.33±3.26	p=0.540
Toplam	I. Basamak	82.13±8.69	t:0.280
	II. Basamak	82.47±9.91	p=0.779

Tablo 4. I. ve II. Basamak Sağlık Kurumlarında Çalışan Hemşirelerin Sosyo-demografik Özelliklerine Göre Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puan Ortalamasının Dağılımı

Tanımlayıcı Özellikler	Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Toplam			
	X	S.s	X	S.s
Cinsiyet				
Kadın	82.00	8.92	82.46	9.70
Erkek	82.66	7.95	82.50	10.63
Test ve p	U:583.000	p:0.514	t:0.024	p:0.981
Yaş Grupları				
18-25 yaş	86.66	6.80	84.45	7.23
26-35 yaş	82.33	9.34	82.12	10.29
36 ve üzeri	79.07	6.58	81.62	10.86
Test ve p	KW:5.524	p:0.063	F:1.095	p:0.337
Eğitim Durumu				
Sağlık Meslek Lisesi	80.57	9.26	83.26	12.14
Ön Lisans	83.05	9.99	81.57	9.37
Lisans ve üzeri	82.35	8.03	82.54	9.32
Test ve p	KW:1.500	p:0.472	F:0.326	p:0.722
Gelir Durumu				
Giderim gelirimden az	82.33	7.82	81.51	10.25
Giderim gelirime eşit	83.14	9.08	82.41	8.23
Giderim gelirimden fazla	76.00	7.98	87.25	14.09
Test ve p	KW:5.939	p:0.050	KW:5.073	p:0.050
Medeni Durum				
Evli	80.22	7.87	83.91	9.49
Bekar	85.22	9.35	80.97	10.05
Test ve p	t:2.631	p:0.010	t:2.123	p:0.035
Aile Tipi				
Çekirdek aile	83.12	9.67	82.08	8.10
Geniş aile	80.57	6.81	83.35	13.18
Test ve p	t:0.254	p:0.216	t:0.082	p:0.391

Araştırmada, I. ve II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin cinsiyete göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin toplam puanı açısından aralarında fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 4). Araştırmada, I. ve II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin eğitim durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin puan ortalaması açısından aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$). Araştırmada, I. ve II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin gelir durumlarına göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; geliri giderine eşit ve fazla olan hemşirelerin yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Araştırmada, I. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin medeni durumlarına göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; bekâr olan hemşirelerin yaşlı ayrımcılığı tutum toplam

puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0.05$).

Araştırmada, I. ve II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin yaşlı bireyle aynı evde yaşama, şu anda yaşlı bireyle yaşama, gerontoloji hemşireliğine ilişkin eğitim alma ve yaşlı hastaya bakım verirken güçlüklerle karşılaşma durumlarına göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin toplam puanı açısından aralarında fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 5).

Araştırmada, I. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin ailedeki yaşlıların yaşadığı yerlere göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; birinci derecede yakınlarının yanında olan hemşirelerin diğerlerine göre yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 5).

Tablo 5. I. ve II. Basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin yaşlı ve yaşlılığa ilişkin özelliklerine göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği puan ortalamasının dağılımı

	Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Toplam			
	X	S.s	X	S.s
Yaşlı bireyle aynı evde yaşama durumu				
Evet	82.43	9.48	81.92	11.04
Hayır	81.26	5.91	83.00	8.68
Test ve p	U:735.5	p:0.746	t:0.793	p:0.429
Ailedeki yaşlıların yaşadığı yer				
Birinci derecede yakınları	84.53	7.45	83.13	12.26
Kendi evlerinde yalnız	79.15	7.50	81.74	8.99
Huzur evinde	78.85	6.89	80.00	7.39
Hayatta değil	77.40	11.25	82.78	9.91
Test ve p	KW:9.199	p:0.027	KW:1.307	p:0.727
Şu anda yaşlı bireyle yaşama durumu				
Evet	82.64	7.27	84.27	16.13
Hayır	82.01	9.03	82.08	8.00
Test ve p	U:554.0	p:0.492	t:1.217	p:0.225
Gerontoloji hemşireliğine ilişkin eğitim alma durumu				
Evet	79.92	7.94	83.12	7.20
Hayır	82.53	8.82	82.19	10.88
Test ve p	U:441.500	p:0.313	t:0.626	p:0.532
Yaşlı hastaya bakım verirken güçlüklerle karşılaşma durumu				
Evet	82.20	8.80	82.90	10.52
Hayır	82.02	8.66	80.88	7.15
Test ve p	t:0.096	p:0.923	t:1.209	p:0.228

TARTIŞMA

Literatürde yaşlı ayrımcılığını belirlemek üzere sağlık alanında yapılmış çalışmalar yer almaktadır. Yapılan bazı çalışmalar yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutumları gösterirken (Hweidi ve El-Hassan, 2005;

İçli, 2008; Wu, 2011; Aşiret vd., 2013; Ünalan vd., 2012; Kavlak vd., 2015; Ayaz ve Birimoğlu, 2017; Naldan vd., 2018) bazıları da olumsuz tutumlar sergilendiğini göstermektedir (Moyle, 2003; Higgins vd., 2007). Ülkemizde hemşirelik öğrencilerinin,

yaşlılarla yaşayan bireylerin, hekimlerin ve hemşirelerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları üzerine yapılmış bazı çalışmalar bulunmasına karşın, birinci ve ikinci basamakta çalışan hemşirelerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının karşılaştırılmasına yönelik yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmamız bu yönüyle ülkemizde yapılan ilk çalışma olma özelliğini taşımaktadır.

Araştırma kapsamına alınan hemşirelerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçek puanları karşılaştırıldığında; birinci ve ikinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışan hemşirelerin toplam puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu ve yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutuma sahip oldukları bulundu. Çalışmamıza benzer şekilde Tokat ilinde aile sağlığı merkezi sağlık çalışanlarıyla yapılan çalışmada (Kıssal ve Okan, 2018), Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi Geriatri Merkezi çalışanları (Ünal vd., 2012) ve Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi Yoğun Bakım Ünitelerinde çalışan sağlık personelleriyle (Naldan vd., 2018) yapılan çalışmalarda da katılımcıların yaşlılığa ilişkin olumlu tutumlara sahip oldukları saptanmıştır. Çalışmalarda benzer pozitif bakış açısı çıkması geleneksel değerlerimizle büyük oranda ilişkili olabilir. Geleneksel aile yapımızda, yetişkin çocuklar; anne ve babasına ölünceye kadar bakma, iletişim ve etkileşimi sürdürme, yalnız bırakmama çabasıdır.

Çalışmamızda, I. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin gelir durumlarına göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; geliri giderine eşit olan hemşirelerin geliri giderinden fazla ve az olan hemşirelere göre yaşlı ayrımcılığı tutum puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Araştırmada, II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin gelir durumlarına göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; geliri giderinden fazla olan hemşirelerin geliri giderine eşit ve az olan hemşirelere göre yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Bulut'un (2015), cerrahi hemşireleri ile yaptığı çalışmada gelir düzeyleri iyi olan cerrahi hemşirelerinin YATÖ toplam puan ve yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyut puan ortalamalarının,

gelir düzeyi orta ve kötü olan cerrahi hemşirelerine göre anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuç çalışmamızı desteklemektedir. Yılmaz ve Özkan'ın (2010) çalışmasında da gelir durumu iyi olan bireylerin, yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Yaşlıyla yaşadığı için maddi olarak olumsuz etkilenmek, yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları olumsuz etkileyebilmektedir.

Araştırma kapsamına alınan hemşirelerden I. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin medeni durumlarına göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; bekâr olan hemşirelerin evli olan hemşirelere göre yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0.05$).

Araştırmada, II. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin medeni durumlarına göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; evli olan hemşirelerin bekâr olan hemşirelere göre yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Ünal vd., (2012) çalışmalarında da bekâr olan çalışanların evli olan çalışanlara göre "yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık" alt boyutu ve "yaşlı ayrımcılığı tutum toplam" puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Evli olan hemşirelerin bekâr olan hemşirelere göre "yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık" alt boyut puanının yüksek olmasını evli olan hemşirelerin yaşlı bireyle birlikte yaşamış veya yaşıyor olmasıyla ilişkilendirebiliriz.

Çalışmamızda I. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin aile tipine göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; çekirdek aile tipinde olan hemşirelerin geniş aile tipinde olan hemşirelere göre "Yaşlının Yaşamını Sınırlama" alt boyut puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Soyuer ve ark. (2010) tarafından yapılan çalışmada, çekirdek aile yapısına sahip öğrencilerin yaşlının yaşamını sınırlama puanları, geniş aile yapısına sahip öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Usta ve ark. (2012), Köse ve ark. (2015), Altay ve Aydın (2015) araştırmalarında aile tipinin/yapısının tutumlara etki etmediğini ya da

istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını açıklamışlardır. Bulut (2015), geniş aile yapısına sahip katılımcıların, Soyuer ve ark. (2010) ailesi ile birlikte yaşayanların daha olumlu tutuma sahip olduklarını belirtmişlerdir. Çalışmamızda da bulunan aile bağlamındaki olumlu tutumları Türk kültürünün getirdiği yaşlıya saygı kavrayışına bağlayabiliriz. Birinci basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerinden çekirdek aileye sahip hemşirelerin, yaşının yaşamını sınırlama puan ortalamaları daha yüksektir. Bunun, sanayinin gelişmesiyle birlikte, kırsal bölgelerden kente göçün artması, ekonomi ve toplumsal değişimler, kadının çalışma yaşamına girmesi; tüm bunların aile yapısıyla ilgili olduğu ve yaşlılara bakış açısını etkileyebilmektedir. Ayrıca, ekonomik ve sosyal sorunların artması çekirdek tipi ailede yaşlıyla ilgilenen kimsenin olmamasının, yaşının bakımını zorlaştırdığı bu durumun aile fertlerini yaşlıya olumsuz tutum sergilemesine neden olabilmektedir.

Araştırmada, I. basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin ailedeki yaşlıların yaşadığı yerlere göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; birinci derecede yakınlarının yanında olan hemşirelerin diğerlerine göre yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$). Yaşlıyla birlikte yaşama deneyiminin ve oluşturduğu etkileşimin tutumlara etkisinin farklı sonuçlar doğurduğu görülmektedir. Yılmaz ve Özkan (2010), Usta vd., (2012), Ünalın vd., (2012), Altay ve Aydın (2015), Ünsar ve ark. (2015) araştırmalarında yaşlı ile birlikte aynı evde yaşamının olumlu tutumlarını tespit etmişlerdir. Ceylan ve Öksüz'ün (2015) araştırmalarına katılan öğrencilerin yaşlıların yaşamını sınırlama, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık, YATÖ toplam puanları ortalamalarının hangi yaşlı veya yaşlılarla aynı evde yaşadığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Turan ve ark. (2016) evde yaşlı yakını olmayan katılımcıların daha olumlu tutuma sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Literatürde yaşlı bireylerle aynı evde yaşamının ve onlarla yakın iletişimde olmanın yaşlı bireylere karşı tutumları ve hisleri etkilediği belirtilmektedir (Özdemir, 2009). Yaşlı bireyle iletişimi olan

katılımcının, yaşlı bireylere karşı daha olumlu tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Ünsar vd., (2015) tarafından yapılan çalışmada, 65 yaş üzeri bireylerle aynı evde yaşayan öğrencilerin yaşamayanlara göre daha olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür. Çilingiroğlu ve Demirel'in (2004) çalışmasında yaşlıyla birlikte aynı evde yaşayan öğrencilerin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Yaşamını yaşlı bireylerle aynı evde sürdüren öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılan çalışmalar yapılmıştır (Yılmaz ve Özkan, 2010; Ünsar vd., 2015). Yaşlılarla aynı evde yaşayan bireyler onları daha iyi anlayıp etkili iletişime geçebilirler. Yaşlıların tecrübelerinden yararlanıp, yaşlılığın olumlu yanlarını görerek yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutumlar edinirler.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada I. ve II. basamakta çalışan hemşirelerin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumları karşılaştırılmıştır. I. ve II. Basamak sağlık kurumunda çalışan hemşirelerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçek puanları karşılaştırıldığında alt boyut ve toplam puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu ve her iki grupta da olumluya doğru yönelen tutumlarının olduğu saptanmıştır. I. ve II. Basamakta çalışan hemşirelerin tanımlayıcı özelliklerine göre gelir ve medeni durumun yaşlı ayrımcılığı tutumları üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca I. basamakta çalışan hemşirelerin ailelerinde var olan yaşının yaşadığı yere göre de istatistiksel olarak anlamlılık durumu mevcut olup, birinci derecedeki akrabalarıyla yaşayanların puan ortalamalarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlara dayanarak; Lisans eğitimi süresince yaşlılık ve yaşlı bakımına ilişkin konuların daha ayrıntılı yer alması, mezuniyet sonrası geriatri eğitiminin ayrı bir uzmanlık alanı olarak görülmesi ve bu alanda hizmet veren hemşirelere geriatri konusunda sertifika, yüksek lisans ve doktora programlarının düzenlenmesi önerilebilir. Ayrıca, hemşirelerin çalıştıkları kurumların oryantasyon programlarında yaşlılık dönemi ve yaşlı bakımına ilişkin konulara yer verilmesi; toplumda yaşlı ayrımcılığını ortadan kaldıracak önlemler alınması ve konuya yönelik bilgilendirme programlarının hedefler içerisine alınması önerilebilir.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

- Adıbelli, D., Türkoğlu, N., Kılıç, D. (2013). Öğrenci hemşirelerin yaşlılığa ilişkin görüşleri ve yaşlılara karşı tutumları. DEUHYO. ED., **6:2-8**.
- Altay, B., Aydın, T. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi. HEAD, 12: 11-18. DOI: [10.5222/HEAD.2015.011](https://doi.org/10.5222/HEAD.2015.011)
- Aşiret, D. G., Kaymaz, T., Canbolat, Ö. et al. (2015). Hemşirelerin yaşlıya ilişkin tutumları. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi, **17: 10-20**.
- Ayaz Alkaya, S., Birimoğlu Okuyan, C. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı bireylere yönelik tutumları. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, **4: 43-52**.
- Bulut, E. (2015). Cerrahi Hemşirelerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Ceylan, H., Öksüz, M. (2015). Sosyal hizmet lisans öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının incelenmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, **8: 459-466**.
- Çilingir, D., Bulut, E., Hintistan, S. (2017). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. DEUHFED, **10: 137-143**.
- Çilingiroğlu, N., Demirel, S. (2004). Yaşlılık ve yaşlı ayrımcılığı. Türk Geriatri Dergisi, **7: 225-230**.
- Doherty, M., Mitchell, E. A. O'neill, S. (2011). Attitudes of health care workers towards older people in a rural population: a survey using the Kogan scale. Nursing Research and Practice, 352627, 1-7. <https://doi.org/10.1155/2011/352627>
- Higgins, H., Van Der Riet, P., Slater, L. et al. (2007). The negative attitudes of nurses towards older patients in the acute hospital settings: a qualitative descriptive study. Contemporary Nurse: 26: 225-37. <https://doi.org/10.5172/conu.2007.26.2.225>
- Hweidi, I. M., El-Hassan, M. A. (2005). Jordanian nurses' attitudes toward older patients in acute care settings. International Nursing Review, 52:225-232. <https://doi.org/10.1111/j.1466-7657.2005.00434.x>
- Hweidi, I. M., Al-Obeisat, S. M. (2006). Jordanian nursing students' attitudes toward the elderly. Nurse Education Today, 26: 23-30. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2005.06.003>
- İçli, G. (2008). Yaşlılar ve Yetişkin Çocuklar. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, **1: 29-38**.
- Karadağ, E., İnkaya, VB., Karatay, G. (2012) Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, **28: 31-40**.
- Kavlak, Y., Yıldız, S., Tug, Ö. A. (2015). Nurses' attitudes towards older people: report from a single institution study. Int. J. Phys. Med. Rehabil., **3: 5-10**.
- Kılınçer, Ö., Afacan, Ş. (2019). Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. Journal of Kırşehir Education Faculty, **20(2), 563-594**.
- Kıssal, A., Okan, F. (2018). Tokat İlinde aile sağlığı merkezi sağlık çalışanlarının yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. Türk Aile Hek Dergisi, 22: 202-212. Doi: [10.15511/tahd.18.00494](https://doi.org/10.15511/tahd.18.00494)
- Kızılcı, S., Küçükgüçlü, O., Mert, H. et al. (2013). Examination of nursing students' attitudes towards older people in Turkey. Health MED 7, **2: 544-552**.
- Koç, A., Öztaş, D., Uysal, N. et al. (2018). Klinik hemşirelerinin yaşlılara ilişkin düşünce ve tutumları. Ankara Med. J., 4: 500-7. <https://doi.org/10.17098/amj.498024>
- Köse, G., Ayhan, H., Taştan, S. et al. (2015). Sağlık alanında farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi. Gülhane Tıp Dergisi, 57: 145-151. Doi: [10.5455/gulhane.152591](https://doi.org/10.5455/gulhane.152591)
- Kutlu, Y., Küçük, L., Yıldız Fındık, U. (2012). Psychometric properties of the Turkish version of the Fraboni Scale of Ageism. Nursing and Health Sciences, 14: 464-471. <https://doi.org/10.1111/j.1442-2018.2012.00717.x>
- Lambrinou, E., Sourtzi, P., Kalokerinou, A. et al. (2009). Attitudes and knowledge of The Greek nursing students towards older people. Nurse Education Today, 29: 617-622. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2009.01.011>
- Moyle, W. (2003). Nursing students perceptions of older people continuing society's myths. Australian Journal of Advanced Nursing, **20(4): 15-21**.
- Naldan, M. E., Kara, D., Soyalp, C. et al. (2018). Yoğun bakım ünitelerinde çalışan sağlık personelinin yaşlılığa ilişkin ayrımcı tutumlarının değerlendirilmesi. Bakırköy Tıp Dergisi, 14: 8-16. DOI: [10.5350/BTDMJB.20161001124434](https://doi.org/10.5350/BTDMJB.20161001124434)
- Oyetunde, Mo., Ojo, Oo., Ojewale, Ly. (2013). Nurses' attitude towards the care of the elderly: Implications for gerontological nursing training. Journal of Nursing Education and Practice, 3: 150-8. <https://doi.org/10.5430/jnep.v3n7p150>
- Ögenler, O., Yapıcı, G., Taşdelen, B. et al. (2012) Opinions of a group of medical doctors on elder discrimination in Mersin. Turkish Journal of Geriatrics, **15: 409-415**.
- Özdemir, Ö., Bilgili, N. (2014). Sağlık hizmetlerinde yaşlı ayrımcılığı. Gülhane Tıp Dergisi, **56: 128-131**.
- Özdemir, Ö. (2009). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Programı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Palmore, N., Erdman, B. (1999). Ageism, Negative and Positive, Second Edition. New York, Springer Publishing Company.
- Seferoğlu, M., Yıldız, D., Pekel, NB. et al. (2016). Attitudes of neurology specialists toward older adults. Aging Clin Exp Res, 29:787-792. DOI: [10.1007/s40520-016-0606-6](https://doi.org/10.1007/s40520-016-0606-6)
- Sosyal Sektörler Ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü. Türkiye'de Yaşlıların Durumu Ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı (2007), Yayın No [Dpt: 2741,17-27](https://doi.org/10.1007/s40520-016-0606-6).

- Soyuer, F., Ünalın, D., Güleser, N. et al. (2010). The attitudes of health vocational school students towards ageism and the relation of these attitudes with some demographical variables. *Mersin University Journal of Health Sciences*, 3: 20-25.
- Swift, H., Abrams, D., Drury, L. et al. (2016). The Perception of Ageing and Age Discrimination. *Growing Older In the Uk*, London: British Medical Association, [Briefing paper \(5\)](#), 1-10.
- Turan, E., Yanardağ, M., Metintaş, S. (2016). Attitudes of students of health sciences towards the older persons. *Nurse Education Today*, 2016, 36: 53-57. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2015.07.011>
- Türkiye İstatistik Kurumu. 3 Mart 2018. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasliilar-2018-30699>
- United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. *World Population Prospects The 2012 Revision*, 2013: 1-8.
- Usta Yıldırım, Y., Demir, Y., Yönder, M., Yıldız, A. (2012). Nursing students' attitudes toward ageism in Turkey. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 54: 90-93. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2011.02.002>
- Ünalın, D., Soyuer, F., Elmalı, F. (2012). Geriatri merkezi çalışanlarında yaşlı tutumunun değerlendirilmesi. *Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi*, 2(3): 115-120.
- Ünsar, S., Erol, Ö., Kurt, S. et al. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 4: 61-67.
- Vefikuluçay, D. (2008). Üniversitede Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Programı. Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Vefikuluçay, D., Terzioğlu, F. (2011) Development and psychometric evaluation of ageism attitude scale among the university students. *Turkish Journal of Geriatrics*, 14: 259-268.
- Wu, LL. (2011). A cross-sectional survey of student nurses' attitudes and knowledge about older people. *Chinese Journal of Gerontology*, 5: 848-850.
- Yılmaz, D., Kısa, S., Zeyneloğlu, S. (2012). University students' views and practices of ageism. *Ageing International*, 37: 143-154.
- Yılmaz, E., Özkan, S. (2010). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3: 35-53.
- Zampiero, A., Saravia, M., Corso, M. et al. (2012). International Survey On Attitudes Of Renal Nurses Towards Older People. *Journal of Renal Care*, 11: 1-9. <https://doi.org/10.1111/j.1755-6686.2012.00314.x>
- Zehirlioğlu, L., Yönt, G. H., Bayat E. et al. (2015). Hemşirelerin yaşlılara yönelik tutumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hemşirelik E- Dergisi*, 3: 10-18.
- Zimmerman S., Williams Cs. (2005). Attitudes, Stress, and Satisfaction of Staff Who Care for Residents with Dementia. *The Gerontologist*, 45: 96-105. https://doi.org/10.1093/geront/45.suppl_1.96